

csak dadogó, örökké éhes népet, amelyet mindenkori gazdái egymásnak ellentmondó, dörgedelmes diskurzusaikkal folyamatosan becsapnak. Nem mondható, hogy a színjáték által közvetített társadalmi-történelmi látomás optimizmusra sarkallna; ments isten! A *Hazámházi*amat olyan produkcióként kell értékelnünk, amely lázadva mutat fityiszt egy tehetetlen társadalomnak, s bebizonyítja, hogy ez a társadalom maga hívja ki maga ellen a dühnek ezt az obszcén gesztusát.

JEAN-PIERRE LÉONARDINI
L'Humanité, 2002. szeptember 30.

KELETEN A HELYZET VÁLTOZATLAN...

Schilling Árpád maró burleszk és politikai fejmosás közé helyezve rendezi meg azt a darabot, amelyet Tasnádi István társaságában ő maga írt. Ez a túlhabzó színjáték megállja a helyét az általa leleplezett erőszakkal szemben. Ennek az erőszaknak esik áldozatul a mindenestől magára hagyott magyar társadalom, amelyet elárulnak a maffiózókkal társult régi kommunisták, és kedvükre manipulálnak a szodomita liberálisok. A Krétakör társulata cigány hegedűk és operett-dallamok hangjára adja elő azoknak az embereknek cirkuszi parádéját, akik kívül rekedtek a hatalmától megittasult, gögösen lenéző és cinikus nyugati rendszeren. Brutális a sokk, és figyelemre méltó az előadás.

Schilling Árpád a kockázat és a veszély színházát akarja feltámasztani. Arra játszik, hogy az eseményt nyomon kell követnie a szónak, még akkor is, ha a dolgok értelme nem világlik ki azonnal. Perspektívája először is fenomenológiai, s csak utána demonstratív jellegű; ebben a szellemen állítja színpadra azokat a rövid tablókat, amelyek összefüggései csak apránként, a borzalom kiteljesedésével párhuzamosan válnak nyilvánvalókká. A megerőszakolt, becsapott, kiéheztetett nép elalél a fogyasztói álmok láttán, és a lelkét adja el egy csomag chipsért.

Schilling Árpád és munkatársai azon vannak, hogy az egykori keleti blokk államainak kettős gyászát és kettős csődjét állítsák reflektorfénybe. Ezek az országok egy, a valóság által megcáfolt régi ideológia és egy eszmények nélküli valóság között hanyódva a saját kárunkon fedezik fel, hogy a kommunizmus és a liberalizmus közötti térben számukra csak a cserbenhagyottság marad.

A Bobigny körszínpadán, az oltár és a cirkuszi porond között magas emelvény

áll; ezen játszódik le ördögös ritmusban a posztkommunizmus botrányos-brutális fabulája. Magyarország jóformán maszk nélkül jelenik meg előttünk; megfelelő csinnadrattával zajlik a szeretett és szétszabdalt ország nehéz és kockázatos sorsának szilaj operettje. A zenekar muzsikája mindenben segíti a színészek hősiesen fizikai játékát.

Az egyes jelenetek az egyik diktatúrából a másikba való átmenetet írják le. Vörös és fekete despoták váltják egymást, a piac örömeit dicsőítő nyugatiakat erkölcsi garanciaként nemzetközi katonai szakértők előzik meg, a nép pedig vergődik az értelmetlenségben, a fájdalomban és a lealjasodásban. Saját gyermekeiket vetik alá amputációnak: kenyér híján és a könnyebb emészthetőség kedvéért gyenge csontjait a technikai virágkört és a modern jólétet jelképező mikrohullámú sütőkbe helyezik. A színészek az iróniától a keserűségig, a csikorgó komikumtól a költői tisztaságig terjedő skálán adnak új értelmet az ábrázolt szituáció szétrobbantásának.

Schilling Árpád szindarabja perzselő vádirat, amely arra kényszeríti üdvözülten boldog lelkiismeretünket, hogy nézzen szembe saját szerepével: mekkora felelősség terheli azon országok politikai és szimbolikus összeomlásáért, amelyeket Európa immár csak azért nem tekint pufferállomoknak, hogy cserébe gyarmatokként bánhasson velük. A Krétakör társulata bámulatos sikerrel kerül ki a politikai színház kockázatos játszmájából: a korszakot és fausti kompromisszumait faggatva egyszersmind az esztétikai követelményeket is jogaikba helyezi. Az összhatás ragyogó.

CATHÉRINE ROBERT
www.theatreonline.com
Fordította: Szántó Judit

SCHÜTZ ILA (1944–2002)

Schütz Ila 1969-ben végezte el a főiskolát, majd egy évadot a Mikroszkóp Színpadon játszott. 1970-ben Ádám Ottó rendezésében Shaw *Sosem lehet tudni* Dollyjával hódította meg a szakmát és a közönséget. Huszonhárom éven át a Madách, 1993-tól a József Attila Színház tagja volt. A szerepek széles skáláját formálta meg, de elsősorban vígjátéki figurákban vált emlékezetessé. Achard *A bolond lány*, Szép Ernő *Völégény*, Szabó Magda *Régimódi történet*, Németh László *Bodnárné*, Molière *A fősvény*, Csehov *Három nővér*, Ványa bácsi, *Sirály*, Molnár Ferenc *Olympia*, Shaffer *Black Comedy*, Simon *Luxuslakosztály*, Kishon *A házasságlevél*, Cooney *A miniszter félrelép* című darabjaiban, illetve az *Ismeri a szandi-mandit?*, a *Madárkák*, *A medikus*, *A Pendragon-legenda*, az *Árvácska*, *A bohóc felesége* című filmekben és tévéjátékokban nyújtott kiemelkedő alakítása csupán izelítő egy gazdag színészi pálya illékony teljesítményéből. Legtöbbször alighanem Slade *Jövőre veled ugyanitt* című darabjának fokozatosan fiatalodó Dorisára fognak emlékezni, amit Sztankay Istvánnal több mint háromszázszor játszott el. Schütz Ila 1974-ben Jászai Mari-díjat, 1997-ben Déryné-díjat kapott, 1981-ben Erdemes, 1999-ben Kiváló Művész lett. Nem sokkal karácsony előtt tragikus hirtelenséggel hunyt el.

Ikládi László felvétele

A Madách Színház
Régimódi történet
című előadásában